

Paní ředitelko, velkou pozornost vzbudila vaše petice za záchranu dětských škol praktických. Můžete nám k tomu říct něco více?

Vláda pana premiéra Nečase přijala v roce 2011 Strategii boje proti sociálnímu vyloučení a součástí téhle strategie byl jeden bod, který rozhodl o tom, že nejpozději do roku 2015 budou zrušeny všechny základní školy praktické. To znamená, že všechny děti s lehkým mentálním postižením, s kombinovanými vadami by najednou nemohly chodit do své školy a ty školy by postupně zanikly. Jejich žáci by se zařadili do hlavního vzdělávacího proudu. Přestože běžné základní školy na takovou inkluzi vůbec nejsou připraveny. My nemáme speciální pedagogy, nemáme málo početné třídy, nemáme podpůrné pomůcky, které tyto děti potřebují, a hlavně tyto děti se vyučují podle úplně jiného vzdělávacího programu než děti v běžné škole.

Tuhle strategii vytvářeli aktivisté jako je pan Šimáček, pan Burecký. Jsou to lidé bez pedagogické praxe a ti usoudili, že v praktických školách je mnoho romských žáků, a proto je potřeba je zrušit.

Zmiňujete, že to připravovali lidé bez pedagogické praxe, sama jste dlouho dobu ředitelkou základní školy. Kdo všechno stál za peticí a kolik získala podpisů?

Petici podepsali rodiče žáků základních škol praktických i základních škol hlavního vzdělávacího proudu a pedagogičtí pracovníci, takže během 6 týdnů jsme získali 76 344 podpisů. A jestliže na některé petici je více než 10 000 podpisů, tak autoři petice mají právo na veřejné slyšení v Senátu.

Jak dopadlo slyšení v Senátu a jaká je odezva ministrů a senátorů?

V Senátu jsme byli úspěšní. My jsme tam jeli s kolegou Gordonem Breiem, což je druhý spoluautor petice za základní školy praktické v Brně. Měli jsme dvě slyšení, jedno bylo před školským výborem senátu a druhé potom na plénu senátu. Naše petice byla shledána jako důvodná a senátoři požadují po ministerstvu školství, aby Strategie boje proti sociálnímu vyloučení byla v oblasti školství přepracována a aby základní školy praktické byly zachovány.

Přesto dochází k úpravě § 16 školského zákona, který rozšiřuje možnost inkluze žáků s postižením do běžných tříd základních škol.

Jaké jsou největší problémy maximální inkluze jak pro žáky, tak pro celý vzdělávací systém?

Je to nepřipravenost našeho školského terénu. Jestliže má žák speciální vzdělávací potřeby, tak je to buď žák, který má nějaké zdravotní postižení, anebo je to žák ze sociálně znevýhodněného prostředí, což jsou právě romské děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Tyhle děti nejsou připraveny na to, abyste je vzal a posadil do třídy se šikovnými dětmi. To jsou děti, které potřebují speciální vzdělávací přístup. Potřebují méně učiva, potřebují speciálně pedagogické metody, potřebují jinak učivo vysvětlovat, mají jiné počty hodin, protože to jsou děti, které nejsou studijní typy. Jsou to děti, které se jednou budou živit manuální prací, a ta škola je na to má připravit, tak mají třeba mnohem více hodin praktických činností, než mají děti v běžné škole, neučí se tak do hloubky jednotlivé předměty.

Jak se liší zákonné podmínky pro vyučování dětí v praktických od běžných základních škol a jaký bude dopad změn?

Zatímco my se učíme podle rámcového vzdělávacího programu, tak ony mají zpracovanou přílohu. No a strategii zpracovávali aktivisté, kteří vůbec nevědí, jaký je rozdíl mezi těmi vzdělávacími programy, a usoudili, že když dáme takto postižené dítě do běžné třídy a jenom mu trochu ubereme učivo, že se začne učit lépe. Což je samozřejmě nesmysl.

To, co nastane v praxi, je, že přibude dětí, které jsou dlouhodobě neúspěšné, protože z nějakého důvodu tu školu nezvládají, a to jsou buď děti agresivní, anebo děti frustrované, které se uzavírají do

sebe, které se velice trápí, a může to vyústit až v určitou duševní poruchu. To jsou věci, které jsou prokázané. Takže nařídít dětem, které mají nějaký typ postižení, že teď budou chodit do velkého kolektivu v běžné třídě a tam se mají učit se šikovnými dětmi a mají být při tom stejně úspěšné, šťastné a spokojené, je samozřejmě pedagogický nesmysl.

Náklady na celou změnu k inkluzi mají dosahovat 10-18 mld. korun. Vidíte vy nějaký prostor, jak zlepšit situaci sociálně znevýhodněných dětí jiným způsobem?

Vidím, tak za prvé ty náklady jsou náklady roční. To neznamena na celou strategii. Ale tyhle peníze nejsou v rozpočtu České republiky vůbec zajištěné, to nám potvrdili pracovníci ministerstva financí. Takže inkluze probíhá bez peněz.

To, co by dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí pomohlo, je určitě raná péče v rodinách tak, aby terénní pracovníci docházeli do romských rodin, věnovali se matkám, pomáhali jim s výchovou dětí. Přestože romské matky své děti milují, ony je nevychoávají.

Takže když romské dítě z této sociálně znevýhodněné lokality nastupuje do první třídy, tak ovládá 400-800 slov, zatímco dítě z běžné rodiny z majoritní společnosti ovládá 2500-3000 slov. Děti z romských rodin nemají logické myšlení, nemají hygienické návyky, nemají sociální vazby.

Po rané péči by bylo dobré, kdyby tyto děti mohly absolvovat předškolní výchovu a mezi 3 až 6 lety chodily do mateřských škol. To by ale znamenalo, že by Česká republika musela nalézt peníze na výstavbu nových mateřských škol, že by se taky musela zabývat vzděláváním učitelek v mateřských školách, protože ty nejsou připravené na velký příliv romských dětí. Museli by tam být speciální pedagogové, museli by tam být psychologové a další pracovníci, kteří by jim pomohli s touto komunitou pracovat.

A ve chvíli, kdy děti doženu hendikep, který mají z rodiny, a nejsou mentálně postižené, ale jenom znevýhodněné, tak potom mohou nastoupit do běžné třídy a potom už učivo zvládnou jako děti z majoritní společnosti. Ale ve chvíli, kdy ty nedostatky nedoženou, tak nemůžou přijít do první třídy a zvládnout to, co děti, které jsou ze školky nebo z rodiny na školu připraveny.

Takže je to preventivní práce s rodiči, primární výchova v rodině - raná výchova od narození do tří let - a potom dál práce s rodinou a předškolní vzdělávání.

Mgr. Bc. Jana Smetanová
Zastupitelka Pardubického kraje
Oblastní sdružení ODS Pardubice